

6306: Kentlerimizi Dönüştüren Bir Kanunun 12 Senelik Muhasebesi

Gelecekte olacağı söylenen sorunlar artık gelecekte değil, şimdi yaşıyor, geleceğin çoktan geldiği bile söyleniyor. Toplumsal, ekonomik veya ekolojik krizlerin semptomlarıyla neredeyse süreklilik arz eden bir ritimde karşı karşıyayız. Krizlerin veçhelerini, en çok gündelik yaşam alanlarımızda deneyimledikçe, çoğu zaman da büyük kayıplarla fark ediyoruz. Türkiye kentleşmesinin bu minvalde en sık sınıfta kaldığı, yıkım üzerine yıkım yaşasa da çözüm geliştiremediği konu deprem başta olmak üzere doğa olaylarına karşı dirençli yaşam alanları yaratamamış olması.

Merkezi iktidar, yaklaşık on sene önce, 2011'deki Van depreminin yol açtığı yıkımın ardından önceki denemelerden oldukça farklı bir aracı devreye soktu: 6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun. Yasal, kurumsal, mali veya toplumsal ayaklarını ne kadar göz önünde bulundurduğu tartışmalı bu kanun, başka birçok kamu tasarrufu ile birlikte Türkiye kentlerini dönüştürme aracı hâline geldi. 2023 Şubat'ında Maraş ve Hatay merkezli depremlerin yarattığı yıkımlar sonrası eleştirilen başka pek çok kamu tasarrufuyla birlikte en çok paylaşılan imgelerden biri, İstanbul'da riskli alan olarak tespit edilen coğrafyalarla, on senedir bu kanunun dönüşüm alanı ilan ederek hedefine koyduğu mahallerin ilgisizliğini ortaya koyan haritaydı. Geri dönüp hem kanunun çıktığı dönemde hem de süreç boyunca getirilen eleştirileri daha yüksek sesle duymaya başladık. Tabii iktidar erkinden gelen, kanunun uygulanmasına engel koyan toplumsal kesimlerin savunusuyla beraber.

Peki geçen on senede eşi benzeri görülmemiş yetkilerle kullanıcılarını donatan bu kanunun muhasebesini yaptığımızda kentleşmemiz adına neler söyleyebiliriz? Bu kanun kentleri dirençli hâle getirmekte her anahtarı açan bir maymuncuk olabildi mi? Kanunun işlevini yerine getirebilmesi için ona başka hangi uygulamalar eşlik etmeliydi? Yoksa baştan sona bir hata mıydı? Dosyada yer verdiğimiz incelemeler 6306'nın ortaya çıkışına zemin hazırlayan yapısal dönüşümü, kanunun sonuçlarını en rahat gözleyebileceğimiz yerlerin seyrini ve yapma etme biçimini dönüştürmek istiyorsak başta mali yükler olmak üzere önümüzde bulduğumuz sorunları masaya yatırıyor.

